

O posibilă utilizare a unui nou câmp UNIMARC: 856

Veronica PRICOPE

Résumé: L'ouvrage propose le perfectionnement de l'accès aux documents des fonds de la bibliothèque, en ajoutant aux notices bibliographiques du module OPAC, le sommaire des périodiques / la table des matières des monographies.

(UNIMARC; ALEPH; ACROBAT; sumar de periodice; tablă de materii)

În ziua de azi, bibliotecarii sînt preocupați, în primul rînd, de administrarea cît mai bună a numărului din ce în ce mai mare de publicații, încercînd să facă față, în același timp, și bugetelor restrictive, iar noua tehnologie permite valorificarea optimă a produsului creat de ei, și anume cataloagele de bibliotecă.

Prezenta lucrare propune îmbunătățirea accesului la materialele din colecția bibliotecii noastre¹, prin adăugarea sumarului revistelor/ tablei de materii a monografiilor la înregistrările bibliografice din OPAC cu ajutorul scanării și a unui soft pentru digitalizare.

Un mesaj retransmis pe lista “Biblos”, de pe lista bibliotecarilor francezi (semnat Françoise Grandjean) mi-a reamintit de o activitate la care biblioteca noastră a renunțat cu mult timp în urmă, din lipsă de resurse: catalogarea capitolelor din tratate și din lucrări ale diferitelor congrese și xerografierea sumarelor de reviste. Mesajul m-a dus cu gîndul la catalogul sumarelor de reviste realizat de colectivul serviciului bibliografic acum 25-30 de ani. Pe cît de simplu de realizat, pe atît de util. Practic, se copia pagina de sumar a revistei respective, număr cu număr, se îndosaria, alcătuiindu-se dosarul anual al sumarului revistei. Serviciul bibliografic alcătua și catalogul analitic al capitolelor din tratate, aranjat pe materii. Această preocupare a continuat și în perioada folosirii programului PAPYRUS, dar conversia în noul program ALEPH s-a făcut cu multe inadvertențe.

Apariția sistemului integrat ALEPH m-a condus la întrebarea: oare, din timpul cîștigat datorită utilizării acestui sistem, nu s-ar putea alocă o parte și pentru reluarea activităților evocate mai sus? Trebuia, însă, să descopăr în ce măsură aceste activități se puteau face în noul context, automatizat.

M-am consultat cu colegii din Departamentul de informatizare și, cu sprijinul lor, am continuat cercetarea. Am aflat, de la furnizorii sistemului ALEPH (de la Budapesta) că acesta poate gestiona astfel de “texte externe”, grație cîmpului 856 din UNIMARC. Cum manualele noastre – neactualizate – nu-mi dădeau informații despre acest cîmp, am căutat pe Internet, la IFLA/UBCIM (Universal Bibliographic Control and International MARC)² și am găsit manualul de pe Web, cel actualizat. Aveam deja o informație tot de pe site-ul IFLA, referitor la evoluția UNIMARC-ului pe componenta blocului 8__.

Conform acestei informații, după modelul cîmpului 856 din USMARC, a fost propusă includerea și în UNIMARC a acestui cîmp. Comitetul Permanent IFLA pentru UNIMARC a supus comentariilor această propunere, după care a aprobat-o și a inclus cîmpul 856 în blocul 8___. Este un cîmp complex, dar cel mai adesea se preferă să se scrie acolo adresa Web (URL)³ la care se găsește fișierul extern.

¹ Biblioteca Centrală Universitară “Mihai Eminescu” din Iași

² <http://www.ifla.org/VI/3/ubcim.htm>

³ Uniform Resource Location = adresa de pe Internet (Web) a unei resurse

Tot datorită unei informații de pe lista bibliotecarilor francezi, am avut confirmarea privind utilizarea cîmpului 856 cu subcîmpul “u”, pentru completarea informației printr-o legătură la un document extern, aflat la adresa scrisă acolo.

Revenind la primul mesaj – al lui Françoise Grandjean – am avut și o sugestie pentru trecerea sumarelor/cuprinsului în format electronic. Bibliotecara din Franța vorbea despre folosirea produsului “Acrobat Exchange”. Un test făcut de colegii de la Departamentul de informatizare a arătat că, într-adevăr, utilizînd un astfel de soft, cuprinsul scanat se transformă automat în text format pdf și poate fi salvat pe un disc de calculator, unde poate fi regăsit, în anumite condiții.

S-a constatat că prelucrarea sumarului unui număr de revistă durează aproximativ patru minute, iar fișierul pdf obținut, ocupă foarte puțin spațiu pe disc.

Aceste caracteristici mi-au dat posibilitatea să înțeleg și care ar fi resursele necesare pentru a pune planul în aplicare, concret, în biblioteca noastră: un scanner (aprox. 85 \$), un software “Acrobat Exchange” (aprox. 250 \$) și o persoană care să aibă în atribuție operațiunea în întregul său.

Colegii de la Departamentul de informatizare, în colaborare cu firma de la Budapesta, au implementat cîmpul 856 în formatul de catalogare (carte și periodice) și s-a făcut și un test pe publicația “COMPARATIVE Literature” și cartea “Filozofia și credința creștină”.

Testul a evidențiat modul în care acest serviciu ar putea fi pus la dispoziția publicului. Să ne imaginăm un tip de căutare posibilă: cititorul accesează catalogul on-line al bibliotecii noastre și, utilizînd funcția “search”, încearcă să afle dacă deținem o revistă cu titlul “COMPARATIVE Literature”. Căutarea va avea drept rezultat descrierea publicației, cu specificarea volumelor existente, ca și pînă acum. În plus, cititorul va găsi și cîmpul numit “External” în care va exista, ca informație, adresa de pe serverul nostru unde s-a stocat sumarul revistei. Cu un simplu *click* pe acea adresă, cititorul ajunge într-un ecran care-l previne asupra necesității de a respecta legea copyright-ului; de aici, printr-un nou *click* pe butonul “**continue**”, cititorul va avea afișat sumarul revistei, în care, ca în orice text, va putea face căutări după un termen sau după un nume de autor. Cu un *click* pe butonul din dreapta al mouse-ului, se obține o fereastră din care se selectează funcția *Find*; în fereastra următoare se completează spațiul cu termenul de căutat și se validează căutarea (*OK*). Termenul va fi evidențiat în text la fiecare ocurență a sa.

Tot ce-i trebuie beneficiarului este accesul la Internet (pentru a putea ajunge să facă diverse căutări în catalogul nostru) și un “Acrobat Reader” instalat local, pentru citirea textelor în format pdf.

Am aflat că acest produs se poate obține gratuit de pe Internet, dar se poate prelua și de pe serverul SUN al bibliotecii noastre (URL: <http://193.231.13.6>) folosind funcția ftp⁴.

Ceea ce revine bibliotecii este să stabilească un anumit protocol de lucru: cine semnalează cărțile? ; cine completează cîmpul 856, după scanarea și prelucrarea sumarului ? ; cine efectuează scanarea și prelucrarea ? ; în fine, la ce titluri de seriale se va aplica acest proiect?

Prezența termenilor care arată conținutul cărții, îl ajută pe cititor să identifice mai bine articolele ce-l interesează, sau îi oferă surpriza de a afla existența altora.

Sumarul (sau tabla de materii) îmbunătățește eficiența căutării prin adăugarea mai multor cuvinte cheie ale conținutului. Deoarece cei mai mulți utilizatori OPAC fac căutări confortabile cu ajutorul cuvintelor cheie, aceștia sînt ajutați în identificarea și regăsirea documentelor dacă înregistrarea bibliografică conține mai multe informații despre conținutul cărții. Tabla de materii face disponibili termeni străini sau alte fraze speciale, care altfel nu s-ar afla în fișa de catalog.

Toate testele au dovedit că resursele necesare pentru punerea în practică a proiectului sînt suportabile, iar experiența îmi spune cît ar fi de benefică reparația acestui serviciu în oferta noastră către cititori; pentru a nu mai sublinia cît de util ne-ar fi nouă, bibliografilor, un altfel de surplus de informație.

⁴ ftp = File Transfer Protocol – Protocol specific Internetului, care permite unui utilizator sau unei aplicații să comunice cu un program situat pe un calculator aflat la distanță